HE 47/2025 vp **04.06.2025**

Hallitus esittää rikoslain luvun 11 muuttamista liittyen vakavien kansainvälisten rikosten kieltämisen kriminalisoimiseksi.

USKOT-foorumi kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta. USKOT-foorumi edustaa kahdeksaa uskontoa (juutalaisuus, kristinusko, islam, buddhalaisuus, hindulaisuus, bahai-usko, myöhempien aikojen pyhät ja ahmadiyyat). Lausunto on tehty uskontojen yhteistyönä.

USKOT-foorumi toteaa, että rikoslain muutosesityksessä tulee varmistaa, ettei vähemmistöjen oikeuksia heikennetä sananvapauden nimissä.

Euroopan komissio on antanut Suomelle huomautuksen joukkotuhonnan ja muiden ihmisyyttä vastaan kohdistuvien rikosten vähättelyn puutteellisesta kriminalisoinnista Suomen rikoslainsäädännössä. Huomautettu puute liittyy Euroopan komission puitepäätökseen 2008/913/YOS rasismin ja muukalaisvihan tiettyjen muotojen ja ilmaisujen torjumisesta rikosoikeudellisin keinoin. Hallituksen esityksessä lakiin lisättäisiin vakavan kansainvälisen rikoksen kieltämistä koskeva rangaistussäännös.

USKOT-foorumi edistää yhteiskuntarauhaa vastustamalla antisemitististä, islamvihamielistä ja muuta rasistista toimintaa ja haluamme varmistaa, että tavoite toteutuu myös lainsäädännön kautta.

USKOT-foorumi toteaa kokonaisuudessaan esityksen mukaisesti, että jokainen syyllistyy rikokseen, mikäli ”julkisesti kieltää, puolustelee tai vakavasti vähättelee kansainvälisen tuomioistuimen lainvoimaisella ratkaisulla toteamaa joukkotuhontaa, ihmisyyttä vastaan kohdistuvaa rikosta, hyökkäysrikosta tai sotarikosta kiihottamista kansanryhmää vastaan koskevassa säännöksessä tarkoitetulla rasistisella perusteella tavalla, joka on omiaan yllyttämään väkivaltaan tai vihaan sekä häiritsemään yleistä järjestystä”(Hallituksen esitysluonnos 27.8.2024).

Euroopan komission mukaan joukkotuhonnan ja muiden ihmisyyttä vastaan kohdistuvien rikosten vähättely on Suomen rikoslainsäädännössä puutteellisesti kriminalisoitu. USKOT-foorumi toteaa, että Suomen lainsäädännön tulee olla linjassa kansainvälisten lakien ja sopimusten kanssa. Siten USKOT-foorumi yhtyy tavoitteeseen selkeyttää lainsäädäntöä juutalaisten joukkotuhonnan ja muiden vakavien kansainvälisten rikosten julkisen puolustelun, kieltämisen tai vakavan vähättelyn kriminalisoinnin osalta ja panna täytäntöön valtioneuvoston eduskunnalle antamassa rasismia ja yhdenvertaisuutta koskevassa tiedonannossa (VNT 2/2023 vp) koskeva kirjaus holokaustin kieltämisen kriminalisoinnista.

USKOT-foorumi toteaa, että esitys ei ole selkeä ja että se herättää kysymyksiä, joihin tulee saada tarkennusta. Lähtökohtaisesti sananvapauden nimissä ei voi olla sallittua historiallisten faktojen kieltäminen, väärän tiedon levittäminen eikä vähemmistöjen oikeuksien heikentäminen. Nykyisellään holokaustin kieltämisestä on jo voitu rangaista kiihottamisena kansanryhmää vastaan. Uusi rikostunnusmerkistöä, erilliskriminalisointi, korostaa holokaustin ja muun vakavan kansainvälisen rikoksen kieltämisen erityistä moitittavuutta.

Tunnusmerkistöjen keskinäistä suhdetta ja rangaistavuutta on syytä analysoida vielä tarkemmin hallituksen esityksen perusteluissa. Olemassa olevan kiihottamisrikoksen tunnusmerkistössä enimmäisrangaistus on kaksi vuotta vankeutta. Uuden säädöksen enimmäisrangaistus on yksi vuosi vankeutta. Luonnoksessa on myös esitetty epäilyjä sen suhteen, kriminalisoiko RL 11 luvun 10 § holokaustin ja muun vakavan kansainvälisen rikoksen kieltämisen kaikki tekomuodot kattavasti.

USKOT-foorumin mukaan kiihottamisrikoksena tulisi rangaista jatkossakin ne holokaustin ja muun kansainvälisen rikoksen kieltämiset, jotka nykyään tulkitaan kiihottamiseksi kansanryhmää vastaan. Uusi tunnusmerkistö soveltuisi vain tapauksiin, joihin RL 11:10 (kiihottaminen kansanryhmää vastaan) ei soveltuisi.

Ja edelleen, vaikka näin toimittaisiin, miksi vakavan kansainvälisen rikoksen kieltämisestä koskevaa tekoa pidetään vähäisempänä kuin kiihottamisesta kansanryhmää vastaan ja rangaistaan vähäisemmin?

Lisäksi USKOT-foorumi yhtyy yhdenvertaisuusvaltuutetun lausuntoon tältä osin:

"Yhdenvertaisuusvaltuutetun toinen kriittinen huomio aikaisempaan esitysluonnokseen koski sitä, että uusi rikossäännös rajattaisiin tekoihin, jotka suoritetaan tavalla, joka on omiaan häiritsemään yleistä järjestystä. Tältä osin eduskunnalle tuotu esitys ei valitettavasti ole muuttunut. Esitys merkitsisi heikennystä nykyiseen oikeustilaan verrattuna, mikä on vaikeasti perusteltavissa, etenkin kun hallitus ei esityksessään ole tuonut esille painavia perusteluja tällaiselle heikennykselle.

Hallituksen esitys sisältää huolestuttavasti muutamia kohtia, joiden perusteella syntyy mielikuva, että nyt erityiskriminalisoinnilla säädettäviin tekoihin mahdollisesti ei suhtauduta riittävällä vakavuudella.

Valtuutettu toteaa, että joukkotuhonnan ja muiden rikosten ihmisyyttä vastaan julkisen kieltämisen, puolustelemisen tai vakavasti vähättelemisen kriminalisoinnin, kuten kiihottamisrikoksen, keskeinen *ratio* ei ole yleisen järjestyksen ylläpitäminen vaan tekojen kriminalisointien tärkein funktio on puolustaa eri vähemmistöön kuuluvien henkilöiden ihmisarvoa ja suojella vähemmistöryhmien jäseniä oikeudenloukkauksilta.

Valtuutettu suhtautuu, vallitsevassa yhteiskunnallisessa tilanteessa, jossa vähemmistöjen keskeisiä oikeuksia kyseenalaistetaan laajasti, hyvin kriittisesti ajatukseen, että rasismiin ja muukalaisvihaan ei puututa mahdollisimman tehokkaasti ja varoittavasti. Tästä näkökulmasta siirtyminen kapeampaan sääntelyyn, jossa tuomioistuin, käsitellessään rikosoikeudenkäynnissä joukkotuhonnan tai muiden ihmisyyttä vastaan kohdistuvien rikosten vähättelyä, myös joutuisi arvioimaan onko teko yleisemmin ollut omiaan häiritsemään yleistä järjestystä ei ole perusteltua. Jatkossakin rangaistavan teon edellytykseksi tulisi olisi riittävää, että teko on omiaan yllyttämään väkivaltaan tai vihaan.”

USKOT-foorumin hallitus ja toiminnanjohtaja

Ystävällisin terveisin

Katri Kuusikallio
Toiminnanjohtaja /Executive Director
USKOT-foorumi / CORE Forum
+358 50 5438411
https://uskot.fi/
https://www.facebook.com/uskotfoorumi

USKOT-foorumi ry – Uskontojen yhteistyö Suomessa

Tilaa Ajankohtaista USKOT foorumista -uutiskirje